

ನಿರೀಕ್ಷೆ ನಡವಳಿ

ಮಹಾತ್ಮೆ ಮತ್ತು ಹರಿಲಾಲ್

- ಮೂಲ: ದಿನಕರ್ ಜೋಶಿ
- ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ: ಡಿ.ಎನ್. ಶ್ರೀನಾಥ್
ಕೆಲೆ: ಮನೋಹರ ಆಚಾರ್ಯ

ಗುಲಾಬ ನಿಧನ; ಹರಿಲಾಲಗೆ ಆಘಾತ

'ನನಗೆ ಬಂಗಾರಬೆಳ್ಳಿ ಯಾವುದೂ ಬೇಡ.' ಗುಲಾಬ ನಿರಾಸಕ್ತಿಯಿಂದ ಹೇಳಿದಳು, 'ನೀವು ಸಂತೋಷವಾಗಿರಬೇಕು, ಇದೇ ನನಗೆ ದೊಡ್ಡ ಸಂಪತ್ತು.'

ಈಗ ಹರಿಲಾಲ ಹೇಗಾದರೂ ಮಾಡಿ ಮೇಲಕ್ಕೆ ಹಾರಲು ಕಾತುರಗೊಂಡಿದ್ದ. ಈಗ ಅವನಿಗೆ ಸಣ್ಣಪುಟ್ಟ ಸಂಗತಿಗಳಿಂದ ಸಂತೋಷವಾಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಆಗಾಗ ಈ ನಡುವೆ ಬಾಪೂ ಅವರೊಂದಿಗೆ ಸಮಾಚಾರಗಳ ಆದಾನಪ್ರದಾನವಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಆದರೆ ಹರಿಲಾಲನ ಬಹುತೇಕ ಪತ್ರಗಳು ಔಪಚಾರಿಕವಾಗಿರುತ್ತಿದ್ದವು, ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಅವನ ಮನಸ್ಸಿನ ದುಖುವೇ ಇರುತ್ತಿತ್ತು. ಬಾಪೂ ಅವರಿಗೆ ಉತ್ತರವನ್ನು, ತನ್ನ ವ್ಯಾಪಾರದಲ್ಲಿ ಯಶಸ್ಸನ್ನು ಸಾಧಿಸಿಯೇ ಕೊಡುತ್ತೇನೆ ಎಂಬ ವಿಶ್ವಾಸದಲ್ಲಿ ಅವನಿದ್ದ. ವ್ಯಾಪಾರದ ಯಶಸ್ಸಿನ ಮಾತು ಇನ್ನೂ ದೂರವಿತ್ತು, ಆದರೆ ಅವನು ರೂಢಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಹೊಸ ಅಭ್ಯಾಸಗಳಿಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಹಣ ಖರ್ಚಾಗುತ್ತಿತ್ತು, ಹೀಗಾಗಿ ಆರ್ಥಿಕ ಸಂಕಟ ತಲೆಯೆತ್ತುತ್ತಿತ್ತು.

ಇಂಥ ಡೋಲಾಯಮಾನ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ರಾಜಕೋಟ ದಿಂದ ಸಂತಸದ ಉತ್ತರ ಬಂತು; ಹರಿಲಾಲ ಯಾಚಿಸಿದ್ದ ಮೂರು ಸಾವಿರ ರೂಪಾಯಿಗಳು ಬಂದು ತಲುಪಿತು. ಹರಿಲಾಲನ ಉತ್ತಾಹಕ್ಕೆ ಕೊನೆಯೇ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಹಣ ಕಳುಹಿಸುವಾಗ ಹರಿಲಾಲನ ಅತ್ತೆ ಬರೆದಿದ್ದರು 'ಮಗಳುಅಳಿಯನ ಸುಖಕ್ಕಿಂತ ಬೇರಾವ ಸುಖವೂ ನನಗೆ ಬೇಡ. ಆದರೆ ನನ್ನ ಬಳಿ ಇದ್ದ ಎಲ್ಲಾ ಹಣವನ್ನೂ ನಿನಗೆ ಕಳುಹಿಸುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ದೇವರ ಮೇಲೆ ವಿಶ್ವಾಸವನ್ನಿಟ್ಟು ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡು. ಬಡ್ಡಿಯ ಹಣವನ್ನು ಪ್ರತಿ ತಿಂಗಳೂ ಸಮಯಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಕಳುಹಿಸಲು ಮರೆಯಬೇಡ...ಇತ್ಯಾದಿ...ಇತ್ಯಾದಿ.'

ಬಜಾರಿನಲ್ಲಿ ಕೊರತೆಯಿದ್ದ ಒಂದು ಮಾಲು, ಮಿಲ್‌ವೊಂದರಿಂದ ಮದ್ಯವರ್ತಿಯೊಬ್ಬನ ಮೂಲಕ ಸಿಗುವ ಬಗ್ಗೆ ಮಾತುಕತೆಯಾಗಿತ್ತು. ಈ ಮಾಲು ಸಿಗುತ್ತಲೇ, ಖರೀದಿಸುವ ವ್ಯಕ್ತಿಯೊಂದಿಗೆ ಅದರ ಬೆಲೆಯ ನಿರ್ಧಾರವೂ ನಿಶ್ಚಿತವಾಗಿತ್ತು. ಮಾಲು ಖರೀದಿಸುವ ವ್ಯಕ್ತಿ ಮುಂಗಡ ಹಣವನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಮಿಲ್‌ನಿಂದ ಮಾಲನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಉತ್ತಾಹದ ಭರದಲ್ಲಿ ಹರಿಲಾಲ ದಲ್ಲಾಳಿಗೆ ಆ ಮೂರು ಸಾವಿರ ರೂಪಾಯಿಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟ. ಹಾಳೆಯಲ್ಲಿ ಅವನು ಮಾಡಿಕೊಂಡ ಲೆಕ್ಕಾಚಾರದಂತೆ, ಮಾಲು ಕೈಗೆ ಬಂದ ನಂತರ, ಖರೀದಿಸುವವರಿಗೆ ಮಾಲು ತಲುಪಿದ ಕೂಡಲೇ ಮೂರು ಸಾವಿರ ರೂಪಾಯಿಗಳು, ಮೂವತ್ತು ಸಾವಿರ

ರೂಪಾಯಿಗಳಲ್ಲಿ ಪರಿವರ್ತನೆಯಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಮಾಲಿನ ತೀವ್ರ ಕೊರತೆಯಿತ್ತು. ಮಿಲ್‌ಗಳಿಗೆ ಅಂಥ ಬಟ್ಟೆಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ, ಹೀಗಾಗಿ ಲಾಭ ಸಂಪಾದಿಸುವ ಬಗ್ಗೆ ಹರಿಲಾಲನಿಗೆ ಪೂರ್ಣ ವಿಶ್ವಾಸವಿತ್ತು.

ಆದರೆ ಈ ವ್ಯಾಪಾರ ಮುಗಿಯುವುದಕ್ಕೂ ಮೊದಲೇ ಸರ್ಕಾರ ಗೋದಾಮಿನಲ್ಲಿಟ್ಟಿದ್ದ ಈ ವಿಧದ ಬಟ್ಟೆಯನ್ನು ಅಕಸ್ಮಾತ್ ರಿಲೀಸ್ ಮಾಡಿತು. ಬಜಾರಿನಲ್ಲಿ ಆ ಬಟ್ಟೆ ಬೇಕಾದಷ್ಟು ಸಿಗಲಾರಂಭಿಸಿತು. ಮಿಲ್‌ಗಳು ಆಗ ಆ ಬಟ್ಟೆಗಳ ಉತ್ಪಾದನೆಯನ್ನು ತಡೆದವು. ಮುಂಗಡ ಕೊಟ್ಟವರಿಗೆ ದಲ್ಲಾಳಿ ಹಣ ಸಂದಾಯ ಮಾಡುವ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿರಲಿಲ್ಲ. ಹರಿಲಾಲ ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಸಿಲುಕಿಕೊಂಡಿದ್ದ. ಇಂಥ ಕಠಿಣ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಿಂದ ಪಾರಾಗಲು ಹರಿಲಾಲ, ತಾನು ಮಾಲನ್ನು ಮಾರಿದ ಗ್ರಾಹಕರಿಂದ ಸ್ವಲ್ಪ ಹಣವನ್ನು ವಸೂಲಿ ಮಾಡಿ ರಾಜಕೋಟಕ್ಕೆ ಬಡ್ಡಿ ಹಣವನ್ನು ಕಳುಹಿಸಿದ, ಆದರೆ ಕೆಲವು ದಿನಗಳ ನಂತರ ಈ ವಸೂಲಿಯೂ ನಿಂತಿತು. ಮಾಲು ಸಿಗುವ ಭರವಸೆಯಲ್ಲಿ ಹರಿಲಾಲನಿಗೆ ತತ್ಕಾಲವಾಗಿ ಸಹಾಯ ಮಾಡಿದವರು ತಗಾದೆ ತೆಗೆದರು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ದಲ್ಲಾಳಿಯಿಂದ ಉಳಿದ ಹಣವನ್ನು ವಸೂಲು ಮಾಡುವ ಆಸೆಗಳೆಲ್ಲವೂ ಮಣ್ಣುಪಾಲಾಗಿದ್ದವು.

ಹರಿಲಾಲ ಈಗ ನಾಲ್ಕು ಕಡೆಗಳಿಂದ ಸುತ್ತುವರೆಯಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದ. ಈಗ ಕಚೇರಿಗೆ ಹೋಗಲೂ ಸಹ ಅವನಿಗೆ ಕಷ್ಟವಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ವಸೂಲಿಗಾರರು ಕಚೇರಿಗೆ ಬಂದು ಗಲಾಟೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಹರಿಲಾಲನ ಈ ದುಸ್ಥಿತಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಕಚೇರಿಯಲ್ಲಿ ಚರ್ಚೆ ನಡೆಯುತ್ತಿತ್ತು. ಕಚೇರಿಯ ಮ್ಯಾನೇಜರ್ ಸಹ ಇಂಥ ದುಂದುವೆಚ್ಚ ಮಾಡುವ ಹಾಗೂ ದಿವಾಳಿಯಾದವನನ್ನು ಹೆಚ್ಚು ನಂಬಬೇಡಿ ಎಂದು ಸೇರ್ ನರೋತ್ತಮದಾಸರಿಗೆ ಪತ್ರವನ್ನು ಬರೆದರು. ಇದೆಲ್ಲಾ ತಿಳಿದ ನಂತರ ಸೇರ್ ನರೋತ್ತಮದಾಸರು ಸಹ ಹರಿಲಾಲನ ಮೇಲೆ ಒಂದು ಕಣ್ಣಿಡುವಂತೆಯೂ ಹಾಗೂ ಅಗತ್ಯ ಬಿದ್ದರೆ ಮಿಲ್‌ನ ಬೇರೊಂದು ಕಚೇರಿಗೆ ಅವನನ್ನು ಕಳುಹಿಸುವಂತೆಯೂ ಪತ್ರವನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದರು. ಈ ಎಲ್ಲಾ ಘಟನೆಗಳಿಂದ ಹರಿಲಾಲ ಮತ್ತಷ್ಟು ವ್ಯಗ್ರಗೊಂಡ.

ವೃಥೆಯೇ ಈ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಬಂಗಾಳಿ ಸ್ನೇಹಿತನ ಆಸರೆ ಇನ್ನಷ್ಟು ಉಪಯೋಗಕ್ಕೆ ಬರಲಾರಂಭಿಸಿತು. ಮೊದಲ ದಿನ 'ಗಾಂಧಿ ಮೋಶಾಯ್'ಗೆ ತನ್ನ ಜೇಬಿನಿಂದ ಶರಾಬು ಕುಡಿಸಿದ ಈ ಸ್ನೇಹಿತ, ಹರಿಲಾಲನ ನಿತ್ಯದ ಆಸೆಯನ್ನು ಪೂರೈಸುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದಿರಲಿಲ್ಲ. ಈ ಖರ್ಚಿನ ಭಾರವೂ ಚುಚ್ಚುತ್ತಿತ್ತು.

ಇಂಥ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಅಕಸ್ಮಾತ್ ಪೋರಬಂದರಿಂದ ತನ್ನ ಕೆಲಸವೊಂದಕ್ಕೆ ಬಂದಿದ್ದ ಒಬ್ಬ ಅಕ್ಕಸಾಲಿಗನೊಂದಿಗೆ ಹರಿಲಾಲನ ಭೇಟಿಯಾಯಿತು. ಈ ಅಪರಿಚಿತ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಅಕಸ್ಮಾತ್ ಹರಿಲಾಲನನ್ನು ಭೇಟಿಯಾಗಿ ಅಕ್ಕಸಾಲಿಗನಿಗೆ